

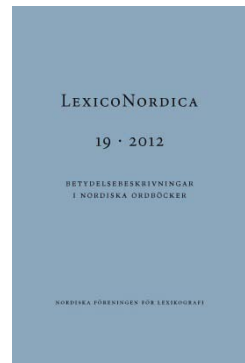
LexicoNordica

Titel: Rapport från 15:e EURALEX-kongressen i Oslo 7–11 augusti 2012

Forfatter: Håkan Jansson

Kilde: LexicoNordica 19, 2012, s. 355-364

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Rapport från 15:e EURALEX-kongressen i Oslo 7–11 augusti 2012

Håkan Jansson

Som bekant ledde den av R.R.K. Hartmann arrangerade lexikografikongressen i Exeter, LEXeter, 1983 till en serie konferenser, EURALEX, som nu nått fram till den femtonde i ordningen. Den avhölls i år i Oslo 7–11 augusti. Programmet omfattade förutom sociala aktiviteter, som mottagning på Rådhuset och besök på Munch-muséet, 5 plenarföreläsningar, 71 sektionsföredrag, 22 posterpresentationer fördelade över 3 sessioner samt 8 presentationer av digitala resurser för lexikografiskt arbete.

Årets kongress var något mindre än de tre senaste, sett till antalet bidrag, vilket framgick av Gilles-Maurice de Schryvers plenarföreläsning. Under titeln *Lexicography in the Crystal Ball: Facts, trends and outlook* presenterade han statistik över Euralex verksamhet hittills på basis av den digitalisering av proceedings som slutförts inför denna kongress. Tack vare detta arbete finns alla publicerade bidrag till de kongresser som genomförts tillgängliga via Euralex webbplats <<http://www.euralex.org/publications/>>. (Generalförsamlingen uttalade sig för att årets publikation också skulle publiceras på webbplatsen snarast möjligt).

Liksom vid tidigare kongresser ägnades en del av innehållet åt språk med förhållandevis få talare samt åt språkliga förhållanden i det land eller den region där kongressen ägde rum. Här märktes det direkt i den inledande plenarföreläsningen där Ole Henrik Magga behandlade samiskan och den samiska lexikografins utveckling under rubriken *Lexicography and indigenous languages*. Denna titel gick för övrigt igen i rubriken för en hel sektion där bl.a. presentationer av Trosterud & Eskonsipo om nordsamiska,

och Pereira & Gillier om en portugisisk dialekt-thesaurus ingick. Den sektionen var en nyhet för den här kongressen, även om den hade likheter med förra kongressens *Lexicography of Lesser Used or Non-State Languages*. Den här sektionen hade visserligen bara fem presentationer, men man kan nog tänka sig att en sektion av detta slag kan få större uppslutning i framtiden, när potentiella deltagare vant sig vid att det finns intresse för sådana presentationer.

Kopplingen mellan språk och kultur manifesterades också genom att organisationskommittén, under ledning av Ruth Vatvedt Fjeld, bar mycket vackra norska folkdräkter hela första dagen. Den folkliga grunden var också något som togs upp i Arnfinn Muruvik Vonens plenarföredrag, *Diversity and democracy: written varieties of Norwegian*, om den språkliga situationen i Norge och de två officiella skriftspråken.

De två återstående plenarföredragen behandlade två ämnen som var för sig ligger nära kärnan i modern lexikografi: Bolette Sandford Pedersen talade om *Lexicography in Language Technology (LT)* medan Michael Rundell gav sin syn på förhållande mellan teori och praktik under rubriken *'It works in practice but will it work in theory?' The uneasy relationship between lexicography and matters theoretical*. Sandford Pedersen gav en framåtsyftande översikt över de språkteknologiska applikationer som på många sätt kan sägas utgöra en brygga mellan datorlingvistik och lexikografiskt arbete, eller med hennes egna ord: "lexical resources used for LT applications need not differ radically from conventional dictionaries". När hon i samma kontext behandlade den i huvudsak datalingvistiska resursen DeepDict (Bick 2009) och de lexikografiska DANTE (Atkins 2010) samt Patrick Hanks CPA (Corpus Pattern Analysis, se Hanks & Pustejovsky 2005), blev det tydligt hur mycket dessa resurser har gemensamt, och vilka potentiella synergier det ligger i att låta dem samverka.

Rundells föredrag var ett av de få som borde ha kunnat skapa debatt, men hans avfärdande av Ščerba, Wiegand och Århusko-

lan motiverade inte någon att ta upp den kastade handsken (till skillnad mot när han kritiserade COBUILD-definitionerna i Turin 2006, Rundell 2006). Kritiken mot Århuskolan för att den skulle vilja minimera lingvistikens roll, fick visserligen Paul Bogaards att lite försynt påminna om att det finns en skillnad mellan å ena sidan allmänspråkliga lexikon, som har språket som studieobjekt, och å andra sidan facklexikon som har som sin huvuduppgift att ge upplysningar om hur fackämnets termer ska användas på ett annat språk. I det förra fallet har lingvistik en självklar roll, men i det senare fallet är det respektive fack som bör stå för den vetenskapliga grunden.

Bakgrunden till Rundells kritik mot Ščerba och Wiegand var hans begränsade tilltro till metalexikografins värde för lexikografin: "next to the big issues confronting lexicographers, many aspects of metalexicography (in particular, the passion for complex typologies, minute categorization, and exhaustive nomenclature) can often seem quite irrelevant" (Rundell 2012:57). Vad gäller Århuskolan var det inte så mycket dess metalexikografiska perspektiv som kritiserades, utan i stället funktionslärans "failure to engage with the question of where dictionary content comes from" (Rundell 2012:63).

En sektionspresentation som skapade debatt var Pius ten Hackens *In what sense is the OED the definitive record of English?* Presentationen tog fasta på att titelns *definitive record* kopplad till "engelska" i en modern teoretiskt konsistent betydelse måste innehålla definierande element, och att sådana element kommer att ha ett preskriptivt innehåll. OED är dock inte en preskriptiv utan en deskriptiv ordbok, vilket innebär att den definitionsmässigt inte kan vara *definitive*. För att illustrera skillnaden mellan preskriptiv och deskriptiv lexikografi analyserade ten Hacken hur fem exempelord (*dumb, oriental, out of, they, decimate*) beskrivits i OED respektive COD (2011) och Collins (2000). Flera av deltagarna uppfattade de beskrivna skillnaderna i analys som kritik mot brister

i OED, och frågestunden började med inlägg till försvar av OED. Sedan ten Hacken upprepade gånger förklarat att hans framställning inte var avsedd som kritik mot OED, kunde diskussionen föras vidare till bl.a. hur man ska kunna freda sig mot påståenden som marknadsavdelningen vill föra fram, t.ex. *the definitive record of English*, för att öka försäljningen.

Presentationen av ten Hacken föll under sektionen *Other topics*, men en mera systematisk översikt över sektionsföredragen ser ut som följer (med antalet presentationer inom parentes):

- Lexicography and identity, indigenous languages (5)
- Reports on lexicographical projects (5)
- Dictionary use, pedagogical lexicography (9)
- Lexicography and language technology (6)
- Corpus-driven lexicography (11)
- Collocations, phraseology and idioms (8)
- Terminology, LSP and lexicography (9)
- Morphology (2)
- Lexicography and semantic theory (7)
- Lemma selection (2)
- Multilingual lexicography (2)
- Other topics (5)

Det är naturligtvis omöjligt att gå närmare in på alla sektionspresentationer, men det kan i ett nordiskt perspektiv vara intressant att nämna ett samarbete om att skapa akademiska ordlistor av Henriksen, Johansson-Kokkinakis, Bondi Johannesen, Kinn och Sköldberg med titeln *Developing Academic Word Lists for Swedish, Norwegian and Danish – a joint research project*. Den svenska sidan av projektet fanns också representerad med en poster som beskrev arbetet med en första ordlista baserad på en korpus av texter från ett urval humanistiska ämnen.

En dansk presentation som väckte intresse, och tacksamhet för

att man delade med sig av information som förlagen annars inte gärna lämnar ut, var Lorentzens och Theilgaards *Online dictionaries – how do users find them and what do they do once they have?* Man redovisade och analyserade där brukarnas aktivitetsmönster och hur de hade förändrats mellan två brukarundersökningar som företagits på DDO:s webbplats <ordnet.dk> 2010 och 2012.

Som vanligt händer det att deltagarna fördelar sig ojämnt över de samtidiga sektionerna, och en gång ledde det till att ledningen beslutade att flytta den sektionen till ett auditorium. Det var inte oväntat *Setting Up for Corpus Lexicography* av Adam Kilgarriff et al. som skapade det stora intresset. Orsaken till intresset fanns väl dels i Kilgarriffs namn, dels i ämnet – korpusbaserad lexikografi. Den sektionen hade flest bidrag, och dessutom byggde många presentationer i andra sektioner på arbete med korpusar.

Andra kända forskare som lockade stora skaror till sina respektive sektioner var Patrick Hanks med *Onomastic Lexicography*, Sylviane Granger och Marie-Aude Lefer med *Towards more and better phrasal entries in bilingual dictionaries* och Carla Morello med *Word lists in Reference Level Descriptions of CEFR (Common European Framework of Reference for Languages)*. Morello jämförde sex europeiska länders tolkning av arbetet med ordförrådet i de lärandemål som ställts upp för CEFR. Hon kunde visa på olika angreppssätt både vad gällde fastställandet av lärandemålen för CEFR på de respektive språken och på de metodologiska och pedagogiska vägval som gjordes.

Mjukvarupresentationerna var i huvudsak sådana som vi kände igen från andra konferenser, *iLEX* hade två presentationer, *TLex* hade liksom *iFinger* en. En nykomling fanns dock. Det var *Léacslann*, som presenterades av Michal Boleslav Méchura. Programvaran är utvecklad vid Dublin City University, som ett sätt att sammanföra och nyttiggöra datalingvistiska resurser som tagits fram för andra projekt. *Léacslann* är gratis och fritt att använda, men har ännu inte några möjligheter att exportera databaser el-

ler deras innehåll, och är därmed ännu inte något alternativ för fullskaliga lexikonprojekt. Däremot kan det vara intressant som jämförelseobjekt, och Měchura antydde att det var möjligt att få funktioner utvecklade om intresse fanns.

Bortsett från mjukvarupresentationerna var annars de kommersiella aktörerna väldigt få. Oxford University Press var som vanligt där med delegation på några personer, men i övrigt fanns bara två norska förlag representerade med böcker – jag såg aldrig till någon representant vid deras bord. Möjligen är detta ett tecken på att vi går mot tider där det blir allt svårare att få traditionell lexikografisk utgivning lönsam.

Det var som redan nämnts tre sessioner avsatta för posterpresentationer. De flesta fungerade bra även för läsning utan den presentation, som enligt planen skulle ske vid en av de tre sessionerna. Flera av posterpresentationerna skulle dock ändå gjort sig bättre som sektionspresentationer. Då tänker jag särskilt på *A Dictionary of Spoken Danish* av Carsten Hansen och Martin H. Hansen. Man förväntar sig ljudillustrationer här, som inte är möjliga till en poster. En annan poster, *Exploring semantic change with lexical sets* av Karin Cavallin, skulle nog ha fått en större publik som sektionsföredrag. Hennes ambition att automatiskt detektera semantisk förändring genom att iakta förändringar i de verb-komplementpar som söks fram, ger löften om helt nya möjligheter för särskilt diakron enspråkig lexikografi. Man skulle, om metoden fungerar, då helt automatiskt kunna söka igenom stora datamängder och på så sätt spåra när betydelsenyanser uppträder för första och sista (?) gången.

Med tanke på att i princip alla sektionsföredrag hade längden 45 minuter (30 min. föredrag och 15 min. till diskussion och förflyttning), skulle det nog ha varit möjligt att skapa plats för de mest intressanta postrarna i sektionsserien, om man hade förkortat ett antal av föredragen till 30 minuter (20+10). Några av de föredrag jag gick på fyllde inte riktigt upp tiden, medan andra kunde

mått väl av att vara något mer koncentrerade. Programmet hade således inte behövt bli lidande av en sådan förändring.

I ett sista utskick före kongressen hade våra värdar varnat för både dyrtid och dåligt väder, men inget av det som varnades för drabbade deltagarna särskilt hårt. Det föll visserligen några enstaka regndroppar vid olika tillfällen, men vi avslutade i strålände solsken. På vägen hem från banketten, sportig *à la Norvège* på Kontikimuséet, kunde vi till och med dansa under bar himmel på sightseeing-båtens akterdäck, till Tor Erik Jenstad och medmusikants vackra dragspels- och flöjtmusik. Dyrtiden undgicks genom att luncherna tack vare sponsorer hade kommit att ingå i kongressavgiften. Att kunna äta på plats utan att behöva krångla med pengar effektiviserade också luncherna och gav oss tid att umgås. Tack för det. Och tack för ett trevligt och engagerande socialt program. Ruth Vatvedt Fjeld och de övriga i organisationskommittén har verkligen lyckats att göra EURALEX XV till en minnesvärd (norsk) upplevelse för oss alla.

Litteratur

Ordböcker

- COD (2011) = *Concise Oxford English Dictionary. (12th edition.)*. A. Stevenson and M. Waite (eds.). Oxford: Oxford University Press.
- Collins (2000) = *Collins English Dictionary. (5th edition)*. Glasgow: HarperCollins.
- OED = *Oxford English Dictionary (Third edition)*. J. Simpson (ed.). Oxford: Oxford University Press. <<http://www.oed.com/>> (augusti 2012).

Annan litteratur

- Atkins, B.T.S. (2011): The DANTE Database: Its Contribution to English Lexical Research, and in Particular to Complementing the FrameNet Data. I: G-M. de Schryver (ed.): *A way with words: recent advances in lexical theory and analysis: a festschrift for Patrick Hanks*. Kampala: Menha Publishers, 267–297.
- Bick, E. (2009): DeepDict – A Graphical Corpus-based Dictionary of Word Relations. I: K. Jokinen & E. Bick (eds.): *Proceedings of the 17th Nordic Conference of Computational Linguistics NODALIDA 2009*. Tartu: Northern European Association for Language Technology (NEALT), 268–271. <<http://hdl.handle.net/10062/9803>> (augusti 2012).
- Fjeld, R. V. & J. M. Torjusen (red.) (2012): *Proceedings of the 15th EURALEX International Congress 7–11 August, 2012, Oslo*, Department of Linguistics and Scandinavian Studies, University of Oslo.
- Hanks, P. & J. Pustejovsky (2005): ‘A Pattern Dictionary for Natural Language Processing’. I: *Revue Française de Linguistique Appliquée* 10 (2), 1–19.
- Rundell, M. (2012): ‘It works in practice but will it work in theory?’ The uneasy relationship between lexicography and matters theoretical. I: Fjeld & Torjusen (2012), 47–92.
- Rundell, M. (2006): More than One Way to Skin a Cat: Why Full-Sentence Definitions Have not Been Universally Adopted. I: C. Morello, E. Corino & C. Onesti (eds.): *Proceedings XII EURALEX International Congress*. Turin: Edizioni dell’Orso, 323–337.

Håkan Jansson
doktorand
Göteborgs universitet
Institutionen för svenska språket
Box 200
SE-405 30 Göteborg
hakan.jansson@svenska.gu.se

